

Udruženje
Romkinja "Osvit"
Niš

STRATEŠKI PLAN

2021 – 2026.

Maj 2021.

UVOD

Udruženje Romkinja „Osvit“ je organizacija koja postoji 16 godina i usmerena je na podršku ženama za izlazak iz kruga nasilja, a posebno Romkinjama. Organizacija je aktivna na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou u Srbiji, i članica je različitih mreža u zemlji i inostranstvu. Kroz organizaciju je do sada prošlo preko 50 osoba, koje su ostale vezane za misiju i prijatelji su Osvita. Trenutno, Osvit ima stalni tim od 4 osoba, 4 aktivistkinje koje se uključuju prema projektnim aktivnostima, 20 vršnjačkih edukatora za radionice, i preko 20 volontera. Organizaciji sledeće godine predstoji značajna promena jer osnivačica i dosadašnja liderka odlazi u penziju.

Dosadašnji rezultati

Tokom proteklih 16 godina, Osvit je ostvario značajne rezultate, od kojih su najistaknutiji sledeći:

Osvit je dobitnik prve **nagrade Saveta Evrope** za Zapadni Balkan za integraciju Roma i Romkinja u društvu.

Osvit je jedna od prvih organizacija u Srbiji koja je **licencirala SOS telefon**, 2018. godine (druga specijalizovana ženska organizacija). Jedina je pojedinačna organizacija u Srbiji koja ispunjava standarde istanbulske konvencije (telefon otvoren 24/7). Prvi je SOS telefon na romskom jeziku u Evropi. Organizacija je, takođe, podržala i druge ženske organizacije u uspostavljanju SOS telefona i uvođenju romske perspektive u pružanju ove usluge.

Od 2017. godine Osvit ima **akreditovan program podrške unapređenju položaja Romkinja**, namenjen zaposlenima u institucijama koji dolaze u dodir sa Romkinjama, 2017. godine. U okviru ovog programa do sada je održano 10 obuka.

Osvit je registrovan pri Ministarstvu pravde za **pružanje besplatne pravne podrške i pomoći** ženama u situaciji nasilja.

Osvit je izgradio veliku **mrežu vršnjačkih edukatora i profesora** za program zdravih stilova života „Y“ u okviru građanskog vaspitanja i vanškolskih aktivnosti. Do sada je sertifikovano 20 vršnjačkih edukatora i 20 profesora koji će nastaviti program.

Osvit se pozicionirao kao značajan akter u temi **ranih dečjih brakova**. Kao nosilac dva projekta Romske ženske mreže, Osvit je sproveo istraživanje o rasprostranjenosti ranih dečjih brakova u 35 opština u Srbiji. Kao rezultat ovih projekata, u Aleksincu je uveden prvi u Srbiji lokalni mehanizam za sprečavanje ranih brakova.

Kao trenutni **koordinator Romske ženske mreže**, Osvit je uložio značajne napore u razvoj mreže što se ogleda u njenim ojačanim kapacitetima.

Zajedno sa drugim ženskim organizacijama, a pre svega u sklopu Mreže žene protiv nasilja, Osvit je **uticao na javne politike**. Nakon petogodišnje borbe, donet je Zakon o sprečavanju nasilja u porodici. Usvojena je konvencija Saveta Evrope, odnosno Istanbulska konvencija. Zahvaljujući intervencijama Osvita, u svakom cilju Nacionalne strategije za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima, predviđena je **mera za zaštitu Romkinja kao višestruko marginalizovane grupe**.

Zajedno sa Mrežom žene protiv nasilja, Osvit je učestvovao u kampanji da **18. maj** postane dan sećanja na žene žrtve nasilja koje su ubijene, dan femicida.

Tokom pandemije Kovid, u saradnji sa Odborom za ljudska prava Vranje, a na osnovu upućenog zahteva, izdejstvovano je da se **ženama dozvoli izlazak iz kuće u toku policijskog časa**.

U proteklih nekoliko godina, Osvit je **ojačao i svoje interne kapacitete**. Tim je proširen sa 3-4 nove osobe, a 4 su radnom odnosu. Osvit je ojačao i ekspertizu tima, tako što sada ima pravnicu i psihološkinju. Članice koje rade direktnu podršku ženama redovno pohađaju akreditovane obuke. Organizacija je u proteklom periodu utrostručila godišnji budžet.

Strateško planiranje

Nakon isteka strategije za period 2016-2020. godina, organizacija je rešila da izradi novi strateški plan. Prethodna strategija je urađena veoma temeljno i detaljno, uz široke konsultacije sa ciljnom grupom i drugim zainteresovanim stranama. Imajući ovo u vidu, proces novog strateškog planiranja postavljen je nešto svedenije, na temeljima metoda „teorije promene“. Sledstveno tome, strategija je usmerena prevashodno na svrhu postojanja organizacije i njenu ulogu u društvenoj promeni, a zatim i na unutrašnja pitanja, odnosno načine rada i razvoj organizacije koji će dovesti do željene promene. Ciljevi su bili sledeći:

- preispitati/potvrditi viziju i vrednosti organizacije
- nadopuniti strateške pravce tako da odražavaju aktuelno stanje stvari
- identifikovati razvojne potrebe organizacije i postaviti prioritete razvoja
- postaviti operativni okvir za narednih pet godina.

Proces strateškog planiranja je sproveden uz spoljnu facilitaciju, a odigrao se u maju 2021. godine. Obuhvatio je sledeće korake:

1. Analiza dokumenata i konsultacije sa timom Osvita u cilju pripreme
2. Trodnevna radionica sa timom Osvita na kojoj su razmatrana sva pitanja važna za strategiju
3. Izrada dokumenta strateškog plana.

Proizvod procesa je dokument u kome su predstavljene osnove rada Osvita: teorija promene, vizija, misija, vrednosti, strateški pravci (programski i organizacijski). U prilogu se nalaze i detaljni operativni planovi, kao i analize koje su sprovedene tokom procesa strateškog planiranja. Nastojalo se da se primeni nešto jednostavniji i sažetiji jezik nego što je to uobičajeno za strategije OCD-a u Srbiji.

Prilozi:

Prilog 1: *Analiza zainteresovanih strana Osvita*

Prilog 2: *Operativni plan Osvita 2021-2026.*

Prilog 3: *Plan razvoja Osvita 2021-2026.*

TEORIJA PROMENE

Naše uverenje je da svaka žena ima pravo na **život bez nasilja**. Smatramo da to pravo može ostvariti samo u društvu u kome su žene **ravnopravne u svim sferama života**. Verujemo da se do takvog društva dolazi kada su **žene informisane, obrazovane, ekonomski nezavisne**, jednom rečju - **osnažene** da se založe za ostvarenje svojih prava i da izađu iz nasilja. Ovako osnažene žene, koje se rukovode principima **tolerancije, otvorenosti i solidarnosti**, u stanju su da pruže podršku drugim ženama i da tako zajedničkim snagama doprinesu prekidanju lanca nasilja u društvu.

U stvaranju ovakvog društva, polazimo od svoje **lokalne zajednice (Niš), zatim regiona (jug Srbije), a onda i cele zemlje i šireg regiona** kroz umreženost sa drugim sličnim organizacijama, naročito ženskim i romskim. Smatramo da je potrebno da najviše pažnje posvetimo **direktnoj podršci ženama koje trenutno imaju iskustvo nasilja, a da se zatim pozabavimo i čitavim društvom** – javnošću, stručnjacima i donosiocima odluka. Verujemo da ćemo na taj način doprineti dugoročnoj promeni nabolje.

Istraživanja i praksa pokazuju da je problem nasilja prema ženama u Srbiji i dalje veoma prisutan. Dugogodišnjim radom sa romskom zajednicom, uverile smo se da je **položaj Romkinja višestruko otežan**. Usled siromaštva, loših uslova života, nedostatka obrazovanja i ekonomske nezavisnosti, u kulturi i porodici sa duboko ukorenjenim patrijarhatom, **Romkinje su u dodatnom riziku od nasilja u porodici**. Zbog toga smo odlučile da dodatnu pažnju posvetimo ovim ženama, kao i drugima koje su iz različitih razloga višestruko marginalizovane (žene sa invaliditetom i sl.).

Imajući u vidu manjkavosti sistema socijalne zaštite u pružanju podrške ženama sa iskustvom nasilja, u smislu kvaliteta i dostupnosti usluge, smatramo neophodnim da se žene podrže na alternativne načine. Zbog toga smo formirale našu **uslugu SOS telefona koji je dostupan 24/7 svim ženama na srpskom i romskom jeziku**, i licenciran je u skladu sa najvišim standardima. Zahvaljujući radu ovog telefona, žene iz Niša, južne Srbije ali i cele zemlje mogu da dobiju informacije, psiho-socijalnu podršku, pravnu pomoć kao i upućivanje i pratnju u institucijama. Na ovaj način, reagujemo na nasilje **direktnom podrškom ženama**.

Svakako smatramo da je, dugoročno gledano, još delotvornije da se nasilje unapred spreči. Zbog toga organizujemo **programe prevencije** kako bismo opremile žene znanjem i sposobnostima da ne dođu u situaciju nasilja. Putem različitih edukacija, naročito onih prilagođenih ženama iz višestruko marginalizovanih grupa, informišemo i **edukujemo žene o njihovim pravima i o nasilju u porodici**. Znajući koliko je **ekonomska nezavisnost važan faktor** za izlazak iz nasilja, podržavamo žene da se (do)kvalifikuju, pronađu zaposlenje ili pokrenu svoj posao.

Smatramo da nasilje nije privatna stvar i da na njegovom suzbijanju treba da radi čitavo društvo. Iz istraživanja i dugogodišnjeg iskustva, shvatile smo da **šira javnost nije dovoljno i adekvatno upoznata sa problemom nasilja prema ženama**. Zbog toga smo rešile da informišemo i edukujemo građane i građanke o pravima žena, rodnoj ravnopravnosti i problemu nasilja prema ženama, putem kampanja i javnih akcija. Naročitu pažnju posvećujemo mladima, kroz edukacije nastavnog kadra i samih mladih, jer na taj način **povećavamo šansu za prevenciju nasilja u budućnosti**. Budući da se pokazalo da je ženski pokret i civilno društvo učinilo najviše na polju borbe protiv nasilja prema ženama, nastavice da doprinosimo **jačanju ženskih organizacija i ženskog pokreta** jer upravo one predstavljaju najveći oslonac ženama. Ovo ćemo

činiti podizanjem kapaciteta lokalnih ženskih organizacija, podrškom u formiranju SOS telefona, učešćem u radu ženskih (romskih) mreža, podsticajem mladih žena na aktivizam i sl.

Primetile smo izuzetan **nedostatak razumevanja javnosti za otežan položaj Romkinja** koji se manifestuje i diskriminacijom, čak i kada su u pitanju stručnjaci koji rade u institucijama odgovornim za suzbijanje nasilja. Sa ciljem da upoznamo javnost sa specifičnostima romske zajednice i položaja žene u takvom okruženju, najpre ćemo uraditi **istraživanja o položaju Romkinja, naročito devojčica koje su izložene ranim dečjim brakovima**. Putem edukacije stručnjaka iz javnih institucija i organizacija koje se bave suzbijanjem nasilja, želimo da ih **senzibilizujemo za rad sa Romkinjama** i opremimo za primenu pristupa i praksi koje su inkluzivne i podržavajuće prema ovim ženama i devojčicama. Imajući u vidu izuzetno teške egzistencijalne uslove u romskim zajednicama, otvorene smo i spremne da pružamo i **urgentnu humanitarnu pomoć** ženama u situacijama kriza kao što su pandemije i prirodne katastrofe.

Problem nasilja prema ženama se može iskoreniti jedino sistemski organizovanim odgovorom. Iako u Srbiji postoje solidni zakoni i normativni okvir za sprečavanje nasilja, uz usvojene međunarodne konvencije, ove **mere se slabo primenjuju u praksi**. Takođe, neke od mera nisu prilagođene specifičnim okolnostima u kojima žive Romkinje, kao ni dodatnom riziku od ranih dečjih brakova koje su posebno izložene romske devojčice. Zbog toga ćemo zajedno sa drugim ženskim organizacijama i mrežama uticati na to da se, najpre, **postojeće politike, zakoni i strategije unaprede tako da uključuju i romsku perspektivu**. Zatim ćemo učestvovati u **praćenju lokalnih i nacionalnih politika** vezanih za rodnu ravnopravnost i nasilje prema ženama kako bismo pozivali donosioce odluka na odgovornost u kreiranju politika i postupanju.

Budući da je naš SOS telefon licenciran, i da je finansiranje usluga socijalne zaštite zakonom decentralizovano i predviđeno iz budžeta lokalne samouprave, lobiraćemo za to da nam se **dodele javna sredstva za rad telefona**. Verujemo da ćemo na ovaj način obezbediti **održivost usluge** koja će i u budućnosti biti potrebna ženama. Takođe ćemo lobirati da naši **akreditovani programi obuka profesionalaca uđu u redovne programe i planove institucija** ključnih za suzbijanje nasilja prema ženama.

Kako bismo postigle promenu koju želimo da vidimo u društvu, radićemo i na jačanju sopstvenih kapaciteta. Posebnu pažnju usmerićemo na jačanje tima, tako što ćemo nastojati da izvršni tim proširimo i obezbedimo im stalno zaposlenje. U narednim godinama nas čeka promena dugogodišnje liderke, te ćemo raditi na tranziciji liderstva kao i na revidiranju upravnog odbora kako bismo obezbedili dobro upravljajne organizacijom. Održavaćemo i dalje unapređivati profesionalni nivo naših usluga i obuka, tako što ćemo obnoviti akreditaciju za stare i akreditovati nove programe obuka. Konačno, radićemo na finansijskoj održivosti uvođenjem institucionalnih i povećanjem budžeta kao i oprobavanjem u novim vidovima finansiranja našeg rada.

GRAFIČKI PRIKAZ TEORIJE PROMENE

VIZIJA, MISIJA, VREDNOSTI

VIZIJA

Otvorena, Snažna, Vidljiva, Informisana, Tolerantna Romkinja je ravnopravna u društvenoj zajednici.

MISIJA

Kroz obrazovnu, ekonomsku, socijalnu, psihološku i pravnu podršku osnažujemo žene za izlazak iz kruga nasilja. Informišemo, edukujemo, podstičemo na aktivizam građane i građanke u cilju smanjenja diskriminacije žena i naročito Romkinja. Utičemo na javne politike i obučavamo javni sektor da bismo doprineli sistemskom odgovoru na nasilje prema ženama i devojčicama i prevenciji ranih dečijih brakova.

VREDNOSTI

Osvit ima detaljno razvijen etički kodeks koji se nalazi u posebnom dokumentu. U najkraćem, vrednosti Osvita su sledeće:

Društvena promena i neprofitnost

Društvena promena osnova je našeg rada. Ideje kojima se vodimo nisu usmerene na ličnu korist, već na dobrobit romske zajednice, Romkinja pre svega i društva u celini.

Poštovanje ljudskih prava

Verujemo da svi građani i građanke imaju ista ljudska prava. Podržavamo primenu relevantnih međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima, a posebno Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Verujemo da društvo treba da teži da obezbedi ravnopravne mogućnosti za sve bez obzira na pol, rasnu, etničku i religioznu pripadnost, socijalno poreklo i društveni status, obrazovanje, starost, fizičke i psihičke sposobnosti, seksualnu orijentaciju ili bilo koju drugu ličnu osobinu.

Aktivizam

Verujemo da svako ima ličnu odgovornost prema društvu, koja se odražava kroz aktivno zalaganje za vrednosti koje poštujemo i delovanje za društvenu promenu koju želimo da postignemo.

Odgovornost

Kao članice nevladine i neprofitne organizacije odgovorne smo za svoj rad i rezultate javnosti, našim korisnicama i partnerima, zajednicama u kojima radimo.

PROGRAMSKI PRAVCI

1. Osnaživanje žena za izlazak iz nasilja

Opšti cilj ovog pravca je: ***Uz adekvatnu obrazovnu, ekonomsku, psihološku i pravnu podršku žene su osnažene za izlazak iz kruga nasilja***

Ključni **akteri i akterke** na koje želimo da utičemo i sa kojima želimo da radimo u cilju promene su:

- Žene žrtve nasilja (*žene iz cele Srbije, dominantno Niš i jug Srbije*)
- Žene
- Višestruko marginalizovane grupe žena (*Romkinje, žene sa invaliditetom, samohrane majke, žene sa sela itd.*)

Oblasti rada u okviru ovog strateškog pravca su:

- nasilje prema ženama
- rodna ravnopravnost
- rani dečji brakovi
- obrazovanje žena i devojčica
- ekonomsko osnaživanje žena.

Kako bismo postigli cilj, koristićemo se sledećim **metodama**:

- ✚ Direktna rad sa korisnicama, socijalne usluge (*SOS, pravna podrška, psiho-socijalna podrška, upućivanje na i podrška u institucijama*)
- ✚ Prevencija kroz informisanje, edukaciju, kampanje, ekonomsko osnaživanje

U ovoj oblasti, Osvit će raditi na nivou cele Srbije (SOS telefon), dok su edukacije i ekonomsko osnaživanje usmereni na jug Srbije.

Problem

Prema evidenciji *Mreže žena protiv nasilja*, broj žena u Srbiji koje se javljaju za pomoć u situaciji nasilja se povećava. **Podrška koju žene dobijaju u institucijama često je neadekvatna ili nepotpuna**, a dešava se i da su izložene diskriminaciji i nerazumevanju specifičnosti problema od strane profesionalaca, posebno kad su u pitanju Romkinje. Takođe, žene, a naročito Romkinje, **često nisu dovoljno informisane o službama podrške i resursima** u zajednici, pa im postojeće usluge nisu dostupne. U ovakvim okolnostima, prepoznale smo potrebu da obezbedimo direktnu podršku ženama kako bi ona doprla do svih, a naročito do višestruko marginalizovanih žena (Romkinje, žene sa sela, žene sa invaliditetom itd.), i to podršku koja će biti dostupna 24/7, sveobuhvatna i kvalitetna.

Problem nasilja u porodici je složen, i posledica je različitih društveno-ekonomskih faktora. **Patrijarhalni modeli**, koji su i dalje rasprostranjeni u Srbiji, **teže da zadrže ženu u krugu nasilja**. Ovo je naročito naglašeno kod Romskih porodica, gde se emancipacija dešava sporije usled siromaštva i lošijih uslova života, nižeg nivoa obrazovanja, ugoženijeg zdravlja, otežanog ekonomskog statusa, ograničavajućih kulturoloških faktora, diskriminacije u društvu itd. Žene u situaciji nasilja, a naročito one koje su višestruko marginalizovane, **često nisu informisane ni obrazovane, nisu svesne svojih prava, ne poznaju zakonske mogućnosti, a pored toga često budu i ekonomski zavisne i u teškom, složenom psihološkom stanju**.

Zbog toga je neophodno da im se omogući čitav spektar podrške koja će im pomoći da izađu iz kruga nasilja, počev od informisanja, upućivanja na institucije i podrške u tom sistemu, do pravne i psihološke podrške.

Jedan od važnih faktora koji drže žene u nasilju jeste njihov **nepovoljan ekonomski status (nezaposlenost)** naročito kod romske populacije i višestruko marginalizovanih grupa. Neobrazovanost utiče na **nekonkurentnost na tržištu rada, žene nisu informisane o mogućnostima zaposlenja**, a programi Nacionalne službe za zapošljavanje su im često nedostupni i netransparentni. Pored toga, Romkinje su i diskriminisane kod poslodavaca, pa završavaju sa slabo plaćenim poslovima, u sivoj ekonomiji. Nekada se i same, svesne okolnosti, odlučuju za socijalnu pomoć nasuprot zapošljavanju. Takođe, podrška partnera i porodice često izostaje zbog tradicionalne uloge žene da vodi brigu o čitavoj (najčešće višečlanoj) porodici. Zbog toga je ove žene potrebno najpre informisati o mogućnostima, a zatim i podržati u radnom angažovanju i zapošljavanju.

Rešenje

Ženama u situaciji nasilja neophodna je pomoć da bi iz kruga nasilja izašle. Najpre je potrebno da **saznaju koje službe podrške postoje u okruženju, kao i da razumeju svoja prava i moguće načine izlaska iz nasilja**. Takođe, u tako ranjivoj situaciji, važno je da podrška koju dobijaju bude kvalitetna, prilagođena i bez diskriminacije po bilo kom osnovu. Imajući u vidu da ovakva podrška ženama nije uvek dostupna od strane državnog sistema, rešile smo da im mi, kao organizacija civilnog društva, **obebedimo alternativnu, ali sveobuhvatnu i kvalitetnu podršku**. Zbog toga održavamo uslugu **SOS telefona** koju smo licencirale, a koja je dostupna 24/7, i omogućava više vidova podrške za žene: informisanje o pravima i nadležnostima institucija, upućivanje i pratnju u institucijama, psiho-socijalnu podršku, pravnu podršku, grupe samopomoći. Na ovaj način, žene se osnažuju za izlazak iz nasilja.

Rezultat koji očekujemo:

Ženama žrtvama nasilja na raspolaganju usluga SOS telefona (24/7) sa informisanjem, upućivanjem, pravnom, psiho-socijalnom podrškom i grupama samopodrške.

S obzirom na specifičnosti problema **Romskih žena**, koje se suočavaju sa dodatno otežanim uslovima života i diskriminacijom, smatramo da je veoma važno da se **posebni programi** posvete upravo njima. Da bi se osnažile za prepoznavanje, a zatim i izlazak iz kruga nasilja, Romkinje je neophodno informisati i edukovati a zatim im pružiti i podršku za ekonomsko jačanje. Zbog toga Osvit ovim ženama obebeđuje **edukacije na različite teme koje mogu doprineti upoznavanju sa svojim pravima, a onda i prepoznavanju prilika za lični razvoj, osamostaljivanje i izlazak iz nasilja**. Neke od tih tema su: ženska ljudska prava; nasilje prema ženama; pravo na obrazovanje; pravo na zdravstvenu zaštitu; nadležnosti institucija relevantnih za suzbijanje nasilja; rani dečji brakovi. Konačno, dostupnost **SOS telefona na romskom jeziku** jeste način da se usluga približi ovim ženama.

Rezultat koji očekujemo:

Žene, posebno one ugrožene i iz ruralnih sredina, informisane o ženskim ljudskim pravima i nasilju prema ženama.

Konačno, imajući u vidu **ekonomsku nezavisnost kao važan faktor u borbi protiv nasilja**, osmislile smo **sveobuhvatan program ekonomskog osnaživanja** za žene, a posebno za Romkinje i one višestruko marginalizovane. Podrška Osvita kreće se **od informisanja, preko obuka, do stručne i finansijske podrške za zapošljavanje**. Kako bi osnažio žene, Osvit će sprovoditi različite vidove podrške za zapošljavanje i samozapošljavanje: informisanje putem SOS telefona; edukativne radionice i obuke (o uslugama NSZ, aktuelnim konkursima za samozapošljavanje i konkursima lokalne samouprave); pružanje usluga izrade CV-a i biznis plana; obuke za prekvalifikacije i dokvalifikacije; obezbeđivanje finansijskih sredstava (mini grantova) za pokretanje posla.

Rezultat koji očekujemo:

Žene informisane, edukovane i podržane za zapošljavanje i samozapošljavanje, posebno one višestruko marginalizovane.

Naša pozicija za uspeh

Osvit ima dugogodišnje iskustvo sprovođenja usluge SOS telefona i od 2018. godine poseduje licencu. Jedna je od prvih u Srbiji koja je **licencirala SOS telefon** i jedina pojedinačna organizacija u Srbiji koja ispunjava standard istanbulske konvencije sa **telefonom dostupnim 24/7**. Organizacija ima tim stručnjakinja koji se stalno usavršava za rad sa ženama žrtvama nasilja, uključujući pravnicu i psihološkinje. Podržala je razvoj drugih SOS telefona, naročito na području južne Srbije.

Osvit je osnovan kao **udruženje Romkinja** koje od samog početka do sada vodi Romkinja i u kome su Romkinje aktivno uključene u svakodnevni rad. Takođe, Osvit je pokrenuo **prvi SOS telefon na romskom jeziku** u Evropi i još uvek je kao takav dostupan Romkinjama. Organizacija trenutno koordiniše **romsku žensku mrežu**, prisutna je i aktivna u regionalnim i međunarodnim romskim platformama. Zahvaljujući **bliskosti sa romskom zajednicom** i boravkom na terenu, Osvit dobro poznaje okolnosti i potrebe žena Romkinja. Unutar civilnog sektora, a naročito ženskih organizacija, Osvit se zalaže za **uključivanje romske perspektive u rad sa ženama**. Tim Osvita održao je brojne edukacije za **senzibilizaciju predstavnika javnih institucija za rad sa Romkinjama**, a od 2017. postoji i akreditovan program podrške unapređenju položaja Romkinja.

Osvit je ranije **uspešno sprovodio programe ekonomskog osnaživanja žena**, naročito Romkinja. Ima iskustvo u saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje, i sprovodio je obuke za prekvalifikacije i dokvalifikacije. Zahvaljujući finansijskoj podršci koja im je upućena, 52 žene započele su svoj posao.

Operativni plan:

ZADATAK	AKTIVNOSTI	VREME	INDIKATORI
Održavanje redovne usluge SOS telefona 24/7 Produžiti licencu	Informisanje žena o njihovim pravima i nadležnostima institucija Psiho-socijalna podrška Pravna podrška Zastupanje na sudu Upućivanje na institucije Podrška u institucijama Grupe samopomoći	Kontinuirano 2021-2026.	Broj žena koje su koristile usluge SOS telefona

Ekonomsko osnaživanje žena	Informisanje putem telefona ili kroz edukativne radionice o: uslugama NSZ-a, aktuelnim konkursima za samozapošljavanje i konkursima lokalne samouprave Pružanje usluga pisanja CV-a i biznis plana Obuke za prekvalifikacije/dokvalifikacije Obezbeđivnje sredstava za pokretanje posla (mini grant)	Kontinuirano (po projektima)	Broj realizovanih radionica Broj informisanih žena Broj žena kojima je pružena usluga pisanja CV i biznis plana Broj prekvalifikovanih-dokvalifikovanih žena Broj žena koje su dobile početna sredstva za rad Broj žena koje su se radno angažovale
Edukacija žena za izlazak iz kruga nasilja, sa akcentom na Romkinje	Radionice na teme: ženska ljudska prava; Šta je nasilje?; Pravo na obrazovanje; Pravo na zdravstvenu zaštitu; Nadležnosti institucija relevantnih za suzbijanje nasilja; Rani dečji brakovi	Kontinuirano 2021-2026.	Broj realizovanih radionica Broj edukovanih žena Broj aktivnih saradnica na terenu

2. Poboljšanje položaja žena, naročito Romkinja

Opšti cilj ovog pravca je: **Informisani i aktivni građani i građanke, mladi, predstavnici institucija, ženske OCD, dovode do smanjenja diskriminacije žena i posebno Romkinja**

Ključni **akteri i akterke** na koje želimo da utičemo i sa kojima želimo da radimo u cilju promene su:

- Romska zajednica
- Romske ženske organizacije
- OCD i mreže
- Roditelji
- Prosvetni radnici i radnice
- Mladi
- Šira javnost/građani i građanke
- Zaposleni u institucijama i ustanovama (CSR, Dom zdravlja, policija, tužilaštvo, sud, škole)
- Donosioci odluka
- Žene sa iskustvom nasilja, žene iz višestruko marginalizovanih grupa
- Mediji

Oblasti rada u okviru ovog strateškog pravca su:

- nasilje prema ženama
- rodna ravnopravnost
- diskriminacija žena i posebno Romkinja
- ženski aktivizam
- rani dečji brakovi
- dečija prava

- obrazovanje žena i devojčica i mladih

Kako bismo postigli cilj, koristićemo se sledećim **metodama**:

- ✚ Informisanje, edukacija, kampanje i javni događaji
- ✚ Istraživanja o položaju Romkinja i romskih devojčica: zdravlje, socijalna zaštita, obrazovanje, ekonomski položaj
- ✚ Humanitarna pomoć u kriznim situacijama
- ✚ Razvoj i jačanje ženskog aktivizma, ženskih organizacija i pokreta

U okviru ovog pravca, Osvit će biti usmeren na **jug Srbije**.

Problem

Svest o diskriminaciji žena u Srbiji nije razvijena, a ovo naročito važi za Romkinje. Građani i građanke često **ne razumeju složenost problema nasilja** prema ženama, a usled i dalje važeće patrijarhalne kulture često ga i ne prepoznaju. U formalnom sistemu obrazovanju ne postoje programi koji se bave ovim temama, tako da su i **mladi uskraćeni za odgovarajuće informacije i znanja**. Još manje informacija i poznavanja okolnosti građani imaju kada je u pitanju specifičan položaj romskih žena. Takođe, **nesenzibilisanost za rad sa Romkinjama** prepoznata je i među stručnim licima u javnim institucijama koje imaju mandat da se bave zaštitom žena od nasilja.

U 2011. godini najviše Roma popisano je u Regionu Južne i Istočne Srbije (38,7%). Nju odlikuju **znatno lošiji uslovi života** koji se ogledaju u nehidijenskim naseljima, siromaštvu, slabijem zdravlju i manjem životnom veku, nedostupnosti informacijama, neobrazovanosti i informatičkoj nepismenosti, slaboj političkoj participaciji, nekada i jezičkoj barijeri i neposredovanju dokumenata. Zbog svega toga, **socijalna integracija Roma, a posebno žena i dece u zajednici je slaba**, a nekada su i nevidljivi za sistem i društvo. Ovakvi uslovi doprinose povećanom riziku od nasilja za Romkinje. Pritom, **žene i deca su u dodatnom riziku** od ranih dečjih brakova, prosjačenja, trgovine ljudima i sl.

Usled povećanja poziva koji je identifikovan od strane Mreže žene protiv nasilja u Srbiji, ukazuje se **potreba za daljim širenjem podrške ženama u situaciji nasilja**. **Lokalne organizacije** u manjim mestima, pogotovo romske i one u ruralnim područjima na jugu Srbije, iako vrlo zainteresovane i sa direktnim pristupom ženama u lokalnoj zajednici, **često nemaju znanja ni kapaciteta da pruže adekvatnu podršku ženama**. Takođe, manjka organizacija koje razumeju romsku perspektivu i u stanju su da pruže podršku prilagođenu specifičnim problemima Romkinja.

Poslednjih godina, **prostor za aktivizam i javno delovanje je sužen** usled autokratskog režima i gušenja slobode medija. Ovo dovodi do kršenja prava na slobodu okupljanja i slobodu izražavanja, te samim tim i do ometanja građanskog aktivizma. U takvim okolnostima, **ugroženo je i delovanje ženskog pokreta** koji predstavlja veliki oslonac u borbi protiv nasilja prema ženama. To se posebno oseća van Beograda, na **jugu Srbije i u malim zajednicama** na lokalnom nivou. Nažalost očekivano, **romski ženski pokret u ovim okolnostima dodatno je ugrožen**.

Rešenje

Nepoznavanje i nerazumevanje pojma nasilja kao i nepovoljnog položaja žena, naročito Romkinja i drugih marginalizovanih grupa, ne može se prevazići bez informisanja i edukacije. Zbog toga ćemo, kao organizacija, nastaviti da **povećavamo vidljivost teme u javnosti a time i informisati građane i građanke**.

Ovo ćemo raditi tako što ćemo organizovati ulične akcije, kampanje, medijske prezentacije, javne događaje. Posebnu pažnju posvetićemo edukaciji usmerenoj na dve ciljne grupe koje smo prepoznali kao važne, a to su mladi i predstavnici javnih institucija koje se bave suzbijanjem nasilja.

S mladima ćemo raditi preko specijalnih programa koji podrazumevaju **edukaciju stručnog kadra i vršnjačkih edukatora u školama** jer se ovakav pristup do sada pokazao nako delotvoran. Takođe ćemo, u saradnji sa Filozofskim fakultetom u Nišu, pružiti priliku studentkinjama za stručnu praksu u Osvitu. Na ovaj način, mladi će se dublje upoznati sa temom nasilja i problemima vezanim za rodnu ravnopravnost. Predstavnicima institucija ćemo držati obuke koje će ih senzibilisati za rad sa ženama žrtvama nasilja, a posebno sa Romkinjama.

Rezultat koji očekujemo:

***Građani i građanke informisani o problemu nasilja prema ženama.
Mladi informisani o rodnoj ravnopravnosti, ranim dečjim brakovima, nenasilju i zdravim stilovima života.
Zaposleni u institucijama edukovani i senzibilisani za rad sa Romkinjama.***

Kako bi se temeljno sagledao a zatim i javnosti predočio specifičan **položaj Romkinja** i romskih devojčica, neophodno je uraditi **sistemsko ispitivanje i redovno praćenje situacije na terenu**. Stoga ćemo sprovesti istraživanje koje će se ticati svih aspekata života značajnih za rodnu ravnopravnost (zdravlje, socijalna zaštita, obrazovanje, ekonomski položaj) s posebnom pažnjom na specifične rizike od nasilja za ovu populaciju kao što su rani dečji brakovi, trgovina ljudima i sl. Istraživanja ćemo ponavljati periodično, da bismo ustanovili da li se i na koji način stanje menja, u skladu s tim ćemo prilagođavati svoje programe i deliti nalaze sa drugim relevantnim akterima sa ciljem **poboljšanja položaja Romkinja**. **U kriznim situacijama, organizovaćemo pomoć najugroženijim građanima i građankama** iz Romske zajednice kao i drugim ženama kojima je u takvim situacijama pomoć potrebna.

Rezultat koji očekujemo:

***Sagledan realan položaj Romkinja i romskih devojčica u Srbiji.
Ugroženim građanima i građankama ukazana pomoć u kriznim situacijama.***

Podrška ženama u situaciji nasilja je najdelotvornija onda kada im je dostupna u njihovoj lokalnoj zajednici i kada je pružaju osobe koje dobro poznaju lokalnu sredinu. Zbog toga ćemo pružati podršku inicijativama žena i udruženjima koja su zainteresovana i spremna da u svojoj zajednici ovakvu podršku organizuju. Putem **deljenja informacija i znanja, obukama, povezivanjem, stručnom podrškom, jaćaćemo lokalne ženske organizacije za rad na SOS telefonima na jugu Srbije**. Posebnu pažnju posvetićemo jaćanju i **integrisanju romske perspektive** u radu ženskih organizacija.

Pokazalo se da su jake ženske organizacije i aktivan ženski pokret su veoma znaćajan faktor u borbi protiv nasilja. Zbog toga je neophodno naroćito **podsticati aktivizam među ženskim organizacijama**, i posebno ohrabrivati mlade žene i ljude, naroćito Romkinje, da se aktiviraju u borbi za prava žena. Mi ćemo nastaviti da ih uključujemo u akcije i da na taj način doprinesemo održavanju i širenju aktivizma u Srbiji. Takođe ćemo biti **aktivne u ženskim mrežama**, kao što je Mreža žene protiv nasilja, Romska ženska mreža i sl. Samostalnim kao i zajedničkim akcijama sa drugim organizacijama i mrežama, doprinećemo **jaćanju i**

decentralizaciji ženskog pokreta tako što ćemo skrenuti pažnju na **jug Srbije**, uz uključivanje važne romske perspektive.

Rezultat koji očekujemo:

Ojačani kapaciteti lokalnih ženskih organizacija i mreža, ženski aktivizam i ženski pokret

Naša pozicija za uspeh

Osvit **godinama učestvuje u kampanjama ženskih organizacija** i sprovodi ulične akcije i javne događaje u cilju promocije rodne ravnopravnosti i skretanja pažnje javnosti na problem nasilja prema ženama. Takođe je sprovodio edukacije za mlade i za državne službenike, i **ima akreditovane programe** u ovoj oblasti: „Program Y“ za mlade, i program „Podrška unapređenju položaja Romkinja“ za predstavnike institucija.

Organizacija se pozicionirala kao značajan akter u temi **ranih dečjih brakova**. Kao nosilac dva projekta Romske ženske mreže, Osvit je **sproveo istraživanje na ovu temu u 35 opština u Srbiji**. Osvit unutar svog tima ima Romkinje i uključuje žene iz romske zajednice u svoje projekte, stalno je prisutan na terenu u romskoj zajednici i dobro je upoznat sa situacijom. Tokom pandemije Kovid i drugih vanrednih situacija, **aktivno se angažovao na dodeli pomoći najugroženijima**.

Osvit je aktivna **članica Mreže žene protiv nasilja** i učestvuje u svim zajedničkim aktivnostima i kampanjama. Trenutno koordiniše **Romskom ženskom mrežom** koja broji 37 organizacija i čiji su kapaciteti povećani od kada Osvit ima ovu ulogu. Organizacija je do sada **pomogla osnivanje nekoliko SOS telefona na jugu Srbije i senzibilisala je druge ženske organizacije** koje pružaju usluge ženama žrtvama nasilja za rad s Romkinjama.

Operativni plan:

ZADATAK	AKTIVNOSTI	VREME	INDIKATORI
Sprovesti istraživanje o položaju Romkinja i romskih devojčica	Prikupljanje podataka (ankete, intervju, fokus grupe) Analiza podataka Prezentovanje rezultata	2021. Ponoviti 2025.	Sagledana situacija na terenu Broj ispitanica Broj ljudi kojima su prikazani rezultati istraživanja
Podizanje vidljivosti problema nasilja prema ženama	Ulične akcije Medijska prezentacija Javni događaji Kampanje (<i>16 dana aktivizma, Mesec romskog ženskog aktivizma, obeležavanje značajnih datuma - 8. Mart, V day, 18. Maj</i>)	Kontinuirano	Broj informisanih građana/ki Broj uključenih građana/ki u akcije i kampanje Broj medijskih priloga Broj javnih događaja Broj pregleda i komentari građana na društvenim mrežama
Razvijanje i jačanje ženskog aktivizma i pokreta	Podrška lokalnim ženskim organizacijama: jačanje kapaciteta; otvaranje drugih SOS telefona	Kontinuirano	Broj osnaženih ženskih OCD Broj realizovanih treninga za jačanje kapaciteta lokalnih ženskih OCD

	Zajedničke akcije sa ženskim organizacijama i mrežama Zagovaranje za rad Romkinja na drugim SOS telefonima Mobilizacija mladih za aktivizam Predsedavanje RŽM, koordinacija mrežnih projekata		Broj novootvorenih SOS telefona Broj zajedničkih akcija Broj mladih i žena uključenih u akcije Broj mrežnih projekata Broj SOS telefona koji su uključili Romkinje
Podela humanitarne pomoći ugroženim građanima/kama u kriznim situacijama	Podela paketa i vaučera	2021. (COVID-19), po potrebi	Broj građana/ki (porodica) koji su dobili pomoć Broj podeljenih paketa
Edukacija zaposlenih u institucijama i senzibilisanje za rad sa Romkinjama	Akreditovan program obuke („Podrška unapređenju položaja Romkinja“)	Kontinuirano	Broj realizovanih obuka Broj učesnika/ca na obukama
Edukacija mladih o rodnoj ravnopravnosti, nenasilju i zdravim stilovima života, ranim brakovima	Edukacija stručnog kadra i vršnjačkih edukatora u školama - Akreditovan program obuke („Program Y“) Edukacije za mlade na navedene teme Stručna praksa za studentkinje	Kontinuirano	Broj realizovanih obuka Broj učesnika/ca na obukama Broj realizovanih radionica Broj mladih koji učestvuju na radionicama Broj uključenih stažistkinja

3. Javne politike i institucionalni okvir za suzbijanje nasilja prema ženama

Opšti cilj ovog pravca je: *Monitoring i predlozi politika, edukacije profesionalaca i finansiranje SOS telefona iz lokalnog budžeta dovode do unapređenja zakonodavnog i institucionalnog okvira za rodnu ravnopravnost, nasilje prema ženama i rane dečje brakove*

Ključni **akteri i akterke** na koje želimo da utičemo i sa kojima želimo da radimo u cilju promene su:

- Donosioci odluka
- Mediji
- Građani i građanke
- OCD

Oblasti rada u okviru ovog strateškog pravca su:

- nasilje prema ženama
- rodna ravnopravnost
- dečija prava i rani dečji brakovi
- diskriminacija žena i Romkinja

Kako bismo postigli cilj, koristićemo se sledećim **metodama**:

- ✚ Istraživanja
- ✚ Kampanje informisanja
- ✚ Javno zagovaranje i lobiranje
- ✚ Javni događaji
- ✚ Monitoring primene politika
- ✚ Učešće u kreiranju politika

U okviru ovog pravca, Osvit će se baviti lokalnim i nacionalnim politikama, kao i repliciranjem lokalnih modela na regionalnom nivou.

Problem

Zakonodavni okvir relevantan za rodno zasnovano nasilje na nivou Srbije je solidan. Usvojeni su: Zakon o socijalnoj zaštiti, Zakon o sprečavanju nasilja u porodici, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (uz određena ograničenja). Ratifikovane su i međunarodne konvencije, kao što je Istanbulska i sl. Međutim, **zakoni i strategije se ne donose na transparentan način i slabo se sprovode u praksi**. Isto važi i za zakone i strategije koji regulišu pitanja položaja Roma u Srbiji.

Takođe, neke od zakonskih mera **nisu povoljne po žene i nisu uvek prilagođene višestruko marginalizovanim grupama** kao što su Romkinje. Tako, recimo, Zakon o sprečavanju nasilja u porodici predviđa hitnu meru udaljavanja počinioca što Rimkinjama ne otklanja problem, jer žive u višočlanim porodicama i često trpe nasilje i od ostalih članova, a pritom su ekonomski zavisne. Dodatno, **Porodični i Krivični zakon nije prilagođen zaštiti devojčica od ranih dečjih brakova**.

Zakonodavni okvir **predviđa decentralizaciju i pluralizam pružalaca usluga, ali u praksi je primetan neravnopravan položaj OCD u odnosu na institucije**. Predviđene javne nabavke za licencirane SOS telefone se ne sprovode. A kada se javne nabavke i konkursi za finansiranje usluga sprovode, koruptivni mehanizmi deluju u prilog institucija ili organizacija koje su u sprezi sa vladajućim strukturama, te OCD ostaju u zapečku. Isto važi i za Osvit koji ima licencu i godinama sprovodi profesionalnu uslugu **SOS telefona, a ne dobija sredstva iz budžeta lokalne samouprave**. Usled ovog problema, usluga SOS telefona koju Osvita pruža nije održiva i zavisi od donatorskih sredstava dodeljenih projektno.

Na lokalnom nivou su osnovana koordinaciona tela među institucijama (Centar za socijalni rad, tužilaštvo i policija) za suzbijanje nasilja prema ženama. Međutim, ova tela nisu uvek efikasna i kao što je ranije navedeno, **zaposleni u ključnim institucijama za borbu protiv nasilja često nisu dovoljno obučeni za podršku ženama i nisu dovoljno senzibilisani za rad sa Romkinjama**. Policijskoj i Pravosudnoj akademiji, na primer, neophodna su dodatna znanja iz ove oblasti kako bi na odgovarajući način pružali podršku ženama i primenjivali protokole.

Rešenje

Kako bi se osiguralo da se zakoni prilagode najboljem interesu žena, uključujući i one višestruko marginalizovane i Romkinje, Osvit će upućivati preporuke relevantnim donosiocima odluka. Tako ćemo, na primer, sročiti **preporuke koje se odnose na hitne mere reagovanja u situaciji nasilja tako da budu prilagođene okolnostima u kojima žive Romkinje**. Sprovedemo analizu Krivičnog i Porodičnog zakona i shodno tome uputiti **predloge izmena u delovima koji se odnose na zaštitu romskih devojčica**. Posebnu

pažnju usmerićemo na zagovaranje za izradu i primenu **protokola/upustva za rad institucija u slučaju dečjih brakova**.

Sa ciljem uticaja na primenu donetih mera i zakonodavnog okvira koji uređuje pitanje nasilja prema ženama, redovno ćemo pratiti donošenje novih i izmene postojećih zvaničnih dokumenata. **Reagovaćemo u slučajevima neprimenjivanja odgovarajućih zakona i strategija** kao što su: *Strategija za sprečavanje rodno zasnovanog nasilja, Strategija za rodnu ravnopravnost, Zako o rodnoj ravnopravnosti, Antidiskriminacioni zakon, Porodični zakon, Krivični zakonik, Zakon o socijalnoj zaštiti* itd.). Isto ćemo činiti i na lokalnom nivou gde ćemo se uključiti i u koordinacione sastanke kako bismo pravovremeno i adekvatno reagovali prema institucijama. Svojim uvidima kroz studije slučajeva i analizom stanja na terenu, **doprinećemo pisanju izveštaja iz senke CEDAW i Grevio**, koje organizovano pripremaju ženske organizacije.

Rezultat koji očekujemo:

Upućene preporuke i prigovori donosiocima odluka za unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira za nasilje prema ženama i rane dečje brakove.

Osvit će se angažovati oko **lobiranja za ulazak SOS telefona na budžet lokalne samouprave**. To ćemo činiti putem redovnog izveštavanja o radu i rezultatima našeg SOS telefona, kao i slanjem odgovarajućih dopisa i konkurisanjem na tendere. Veliki izazov u ovom pogledu predstavljaće politički kontekst koji podrazumeva partijske uticaje i opštu nesklonost lokalne samouprave da podrži OCD. Međutim, uprkos tom izazovu, nećemo odustati od pokušaja jer smatramo da licencirana i profesionalna usluga koja je posvećena ženama treba da **postane održiva i da im bude trajno dostupna uz sredstva iz javnog budžeta**.

Rezultat koji očekujemo:

Dodeljena sredstva iz lokalnog budžeta za rad SOS telefona.

Kako bismo doprineli unapređenju znanja javnih službenika, a samim tim i kvalitetu podrške koju od njih dobijaju žene u situaciji nasilja, **lobiraćemo Pravosudnu i Policijsku akademiju da se u njihove obuke uključi akreditovani program Osvita**. Na ovaj način, obezbedili bismo kontinuitet ovog dela programa, što bi dodatno doprinelo i komercijalizaciji naših obuka i našoj finansijskoj stabilnosti.

Rezultat koji očekujemo:

Akreditovani program Osvita uključen u redovne obuke profesionalaca u zaštiti žena od nasilja.

Naša pozicija za uspeh

Osvit **godinama učestvuje u različitim radnim telima za izrade politika i strategija** i na taj način zastupa da prava Romkinja i usluge prilagođene njima uđu u ključna državna dokumenta. Članice smo Nacionalne koalicije za okončanje dečjih brakova, radnih grupa za izradu lokalnih i nacionalnih dokumenata kao što su LAP za inkluziju Romkinja i Roma u nišu 2021.-23. ; Nacionalna strategija za suzbijanje rodno zasnovanog nasilja 2021-23. i mnogim drugim. Zahvaljujući intervencijama Osvita, u svakom cilju

Nacionalne strategije za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima, predviđena je **mera za zaštitu Romkinja kao višestruko marginalizovane grupe**.

Tokom pandemije Kovid, u saradnji sa Odborom za ljudska prava Vranje, a na osnovu upućenog zahteva, izdejstvovano je da se **ženama dozvoli izlazak iz kuće u toku policijskog časa**. Organizacija je sprovela **nekoliko uspešnih projekata javnog zagovaranja na lokalnom nivou**. Ove inicijative rezultirale su osnivanje Romskog kulturnog centra u Nišu, izradu rodno senzitivnog lokalnog budžetiranja ...

Pored ovoga, uglavnom kroz mreže ženskih organizacija, Osvit daje svoj **doprinos pisanju izveštaja iz senke, analizama politika i nadgledanju sprovođenja zakona i strategija** vezanih za temu rodne ravnopravnosti i nasilja prema ženama.

Osvit je jedna od retkih organizacija u Srbiji koja ima licencu za rad SOS telefona 24/7, i ima akreditovane programe obuka za predstavnike **javnih institucija, tako da im je kredibilan partner**.

Operativni plan:

ZADATAK	AKTIVNOSTI	VREME	INDIKATORI
Uticati na dopunu Zakona o sprečavanju nasilja u porodici	Analiza zakona, predlog izmene zakona u delu koji se odnosi na hitne mere, upućivanje preporuka tako da bude prilagođen Romkinjama	Kontinuirano	Dopunjen zakon Usvojene preporuke koje se odnose na Romkinje
Unapređenje normativnog okvira za oblast ranih dečijih brakova	Analiza zakona, predlog izmene i dopune Krivičnog i Porodičnog zakona koji je prilagođen zaštiti Romskih devojčica Zagovaranje za izradu protokola/upustva rada institucija u slučaju dečjih brakova (škole i zdravstvene ustanove) Praćenje primene uputstava na lokalnom nivou (CSR, škole, ustanove zdravstvene zaštite)	Kontinuirano	Usvojene dopune Krivičnog i Porodičnog zakona Izrađena upustva obrazovnim i zdravstvenim ustanovama Broj dopisa u slučaju reagovanja na nepostupanje na lokalnom nivou Po službenoj dužnosti lekari prijavljuju maloletničke trudnoće Ustanove, CSZ i škole postupaju prema uputstvima
Praćenje lokalnih i nacionalnih politika vezanih za rodnu ravnopravnost i nasilje prema ženama	Praćenje donošenja i primene zakona i strategija, reagovanje u slučaju nerimenjivanja zakona i strategija (<i>Strategija za sprečavanje rodno zasnovanog nasilja, Strategija za rodnu ravnopravnost, Zakon o rodnoj ravnopravnosti, Antidiskriminacioni zakon, Porodični zakon, Krivični zakonik, Zakon o socijalnoj zaštiti</i> itd.) Pisanje izveštaja iz senke CEDAW i Grevio: obuka aktivistkinja za prikupljanje studije slučajeva, analiza na terenu, dokumentovane studije slučajeva	Kontinuirano Na svake 4 godine Kontinuirano	Broj napisanih dopisa za reagovanje Napisani izveštaji iz senke i predstavljeni CEDAW Komitetu i Grevio Upućeni dopisi koordinatorki tima, sastanci sa predstavnicima tužilaštva

	Stalno prisustvo članica Osvita koordinacionim sastancima, unapređena usluga podrška Romkinjama		
Lobiranje za finansiranje SOS telefona od strane lokalne samouprave	Pisanje dopisa u periodu donošenja budžeta, slanja izveštaja o radu SOS telefona	Kontinuirano	Doneta odluka lokalne samouprave o finansiranju SOS telefona iz lokalnog budžeta
Lobiranje Pravosudne i Policijske akademije da se u njihove obuke uključi akreditovan program Osvita	Sastanci, slanje dopisa	Kontinuirano	Potpisan sporazum sa Pravosudnom i Policijskom akademijom o održavanju akreditovanih obuka

PRAVCI ORGANIZACIJSKOG RAZVOJA

Nakon 16 godina rada, Osvit u narednom strateškom ciklusu očekuje punoletstvo i dvadesetogodišnjica rada, a sa tim i izazovi koje nosi zrelo doba jedne organizacije. Pošto je budžet u prethodnom periodu utroščen, i organizacija je licencirana za pružanje usluge SOS telefona, u narednom periodu bi trebalo da se dalje profesionalizuje. Takođe, najavljeno je povlačenje dugogodišnje liderke u penziju, što podrazumeva važnu tranziciju unutar organizacije u smislu liderstva i upravljanja organizacijom. S obzirom na ove okolnosti, za narednih pet godina, postavili smo sledeću viziju i razvojne prioritete.

VIZIJA OSVITA

Vodeća organizacija u regionu u radu sa Romkinjama žrtvama nasilja, prepoznata i uvažena od strane javnih institucija i organizacija civilnog društva, sa stabilnim budžetom i ljudskim resursima.

1. Razvoj ljudskih resursa

Osvit trenutno ima četiri osobe u radnom odnosu, a potrebno je da se taj broj poveća na minimum 6 osoba kako bi se postigla stabilnost i održivost u radu. Dosadašnja organizaciona struktura Osvita pokazala se funkcionalnom i želimo da je zadržimo. Pored stalno zaposlenih, Osvit ima i stručne saradnike i saradnice koji rade po ugovoru o delu i koje želimo da zadržimo. Takođe, dugogodišnja liderka i osnivačica organizacije odlazi u penziju, što će podrazumevati kadrovske promene unutar tima. U skladu s tim, potrebno je i osvežiti članstvo u Upravnom odboru.

Plan realizacije je sledeći:

ZADATAK	AKTIVNOST	ODGOVORNOST
---------	-----------	-------------

Promena liderke – do juna 2022.	Izbor nove direktorke, sastanak UO, dopuna i izmena dokumenata organizacije u APR-u, priprema za preuzimanje dužnosti, uvođenje procedure trojnog potpisa	Upravni odbor
Revidiranje članstva Upravnog odbora - do juna 2022.	Sastanak UO, reizbor članova, dopuna i izmena dokumenata organizacije u APR-u	Upravni odbor
Proširenje tima – 2023.	Angažovanje 3 osobe u stalni radni odnos na pozicijama psihološkinje, socijalne radnice i pravnice	Direktorka
Kontinuirano usavršavanje kapaciteta aktivistkinja	Pohađanje treninga, seminara, obuka	Tim Osvita

2. Akreditacija programa obuke

Osvit se do sada pokazao kao profesionalna organizacija koja sprovodi akreditovane programe obuke za različite ciljne grupe (profesionalce u institucijama, mlade itd.), i nastojeće da u narednim godinama održi i dalje unapređuje takav status. Želimo da obnovimo akreditaciju za postojeće obuke (kao što je program edukacije stručnog kadra i vršnjačkih edukatora u školama „Y“), kao i da razvijemo i akreditujemo nove programe. Posebnu pažnju posvetićemo onim oblastima koje su specifične za Osvit i po kojima je organizacija prepoznatljiva, kao što je podrška Romkinjama žrtvama nasilja i zaštita devojčica od ranih dečjih brakova.

Plan realizacije je sledeći:

ZADATAK	AKTIVNOST	ODGOVORNOST
Akreditovati program <i>Podrška Romkinjama žrtvama nasilja</i> , namenjen zaposlenima u institucijama sa osvrtnom na normativno strateški okvir i nemogućnost ostvarivanja prava Romkinja na zaštitu od nasilja – 2023.	Priprema programa, prijava programa Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu, dobijanje rešenja o akreditaciji	Direktorka, tim Osvita
Akreditovati program <i>Prevenција nasilja sa aspekta zaštite devojčica od dečjih brakova</i> , namenjen zaposlenima u institucijama i OCD – 2023.	Priprema programa, prijava programa Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu, dobijanje rešenja o akreditaciji	Direktorka, tim Osvita
Obnova akreditacije tekućeg programa – 2023.	Realizacija dovoljnog broja seminara za obnovu akreditacije, podnošenje izveštaja i dokumentacije za obnovu akreditacije Odeljenju za profesionalnu obuku	Direktorka, tim Osvita

3. Razvoj finansijske stabilnosti i održivosti

Osvit se finansira isključivo od međunarodnih i lokalnih donatorskih organizacija, putem projekata i na taj način i vodi svoje finansije. U poslednjih deset godina, organizacija ima institucionalnu podršku od Oak fondacije (preko Trag fondacije), što nam omogućava značajnu sigurnost i fleksibilnost u radu. Međutim, ta podrška može biti prekinuta u narednim godinama zbog politike donatora da nakon određenog perioda kada osnaži organizaciju, preusmeri sredstva na nove i organizacije manjeg kapaciteta. Tokom pandemije Kovid-19 dobijeni su novi projekti, a organizacija je u prethodnom periodu utrostručila svoj godišnji budžet. Imajući sve ovo u vidu, kao i ideju širenja organizacije, izgradnja finansijske stabilnosti i održivosti je prepoznata kao jedan od prioriteta za narednih pet godina.

Plan realizacije je sledeći:

ZADATAK	AKTIVNOST	ODGOVORNOST
Uvesti institucionalno praćenje budžeta	Formulisati institucionalni budžet za 2021. prema obrascu Redovno pratiti i voditi evidenciju (kvartalno pravljenje preseka)	Ana i Aleks
Povećati i održavati godišnji budžet organizacije na najmanje 150.000 Eur	Nastaviti lobiranje lokalne samouprave za finansiranje SOS telefona) Održavanje odnosa sa tekućim donatorima (Oak/Trag, BTD, UN Women, Care International Balkans) Obezbeđivanje novih donatora: OHCHR, Global Fund for Women, razmotriti partnerstva sa većim organizacijama za EU i USAID, Kvina till Kvina, Mama Cash, Fond za otvoreno društvo, Japanska ambasada (kombi)	Ana, Aleks, Zoka (Dogovor unutar tima za specifične projekte)
Razmotriti nove vidove finansiranja	Obuka za alternativne vidove finansiranja opredeljenje oko metoda za Osvit i testiranje	Direktorka